

EU:N LASTEN OSALLISTUMISFOORUMI

#EUChildParticipation
#EUChildGuarantee

LAPSIKÖYHYHDEN KIERTEEN KATKAISEMINEN

EUROOPPALAISEN
LAPSIKAKUUN VAHVISTAMINEN

LAPSILLE TARKOITETTU VERSIO

MISTÄ TÄMÄ ESITE KERTOO?

Euroopan unioni (lyhyesti EU) on 27 maan ryhmä, jonka jäsenet työskentelevät yhdessä. EU haluaa varmistaa, että lapset voivat elää hyvää elämää.

Jokainen lapsi ja nuori ansaitsee tukea, turvallisuutta, mahdollisuuksia hyvään elämään sekä sen, että hänen mielipiteitään kuunnellaan häntä koskevilla päätöksillä.

Eurooppalainen lapsitakuu on EU-maiden suunnitelma, jonka tavoitteena on tukea apua tarvitsevia lapsia ja parantaa heidän mahdollisuuksiaan hyvään tulevaisuuteen.

Tämä esite on tarkoitettu lapsille ja nuorille, jotka haluavat tietää, mikä lapsitakuu on, miten sitä on viime aikoina parannettu ja miten se auttaa vähentämään köyhyyttä.

Suunnitelman valmistelussa hyödynnettiin yli 41 000 lapsen näkemyksiä, jotka kerättiin EU:n lasten osallistumisfoorumin verkkokyselyllä.

Tähdellä * merkityt sanat ja ilmaukset selitetään esitteen lopussa.

1. MIHIN SUUNNITELMAA TARVITAAN?

Jokaisella lapsella pitäisi olla yhtäläiset mahdollisuudet hyvään elämään.

Joillakin lapsilla ja perheillä on taloudellisia vaikeuksia. Tämä voi tarkoittaa, että

- > lapselta saattaa puuttua tärkeitä asioita, kuten ruokaa, vaatteita, koulutarvikkeita tai turvallinen ja lämmin paikka asua
- > mahdollisuuksia osallistua muiden lasten kanssa esimerkiksi liikunta- tai taideharrastuksiin on vähemmän
- > koulussa menestyminen on vaikeampaa, mikä voi vaikuttaa lapsen koko elämään ja jopa seuraavaan sukupolveen.

Ei ole koskaan lapsen syy, jos hän syntyy köyhään perheeseen. Siksi tilanteeseen on puututtava.

Heikommissa asemassa olevien lasten tukeminen hyödyttää koko yhteiskuntaa, sillä se auttaa lapsia hyödyntämään omia kykyjään, löytämään aikuisena hyvän työpaikan ja kantamaan kortensa yhteiseen kekkoon.

Euroopan unioni käyttää edellä kuvatuista tilanteista ilmaisuja lapsiköyhyys* ja köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaara*. Vuonna 2025 lähes neljännes kaikista EU:n lapsista oli köyhyyden tai sosiaalisen syrjäytymisen vaarassa.

EU-maat haluavat muuttaa tilanteen ja auttaa vähintään viittä miljoonaa lasta pääsemään pois köyhyydestä tai olemasta sosiaalisesti syrjäytyneitä vuoteen 2030 mennessä.

- > Eurooppalainen lapsitakuu on jo auttanut monia lapsia:
 - o Koulun järjestämään toimintaan, kuten liikuntaan tai kouluretkiin, on koko EU:n tasolla voinut osallistua 600 000 lasta enemmän kuin aiemmin.
 - o Alankomaissa on tarjottu maksutonta kouluruokaa aiempaa useammalle lapselle, myös monille heikommissa asemassa oleville lapsille.
 - o Puolassa on perustettu lastenhoitokeskuksia monille alueille, joilla niitä ei aiemmin ollut lainkaan.
- > Lasten, järjestöjen ja asiantuntijoiden mukaan on kuitenkin tehtävä enemmän.
- > Tavoitteena on varmistaa, että jokainen lapsi saa tarvitsemansa asiat ja tuen voidakseen kasvaa terveenä ja turvassa ja tuntea kuuluvansa joukkoon.

Suunnitelmassa annetaan EU-maille ideoita siitä, mitä olisi muutettava tai parannettava, ja autetaan niitä löytämään rahaa ja muita resursseja toimien toteuttamiseksi.

2. KUKA TARVITSEE LISÄAPUA?

Jotkut lapset kohtaavat enemmän haasteita kuin toiset, ja siksi he tarvitsevat toisinaan tavallista enemmän tukea.

Lapsitakuun tarkoituksena on auttaa taloudellisissa vaikeuksissa olevia lapsia, mutta se tarjoaa tukea myös muille heikommassa asemassa oleville ryhmille, kuten

- > vammaisille lapsille
- > romanilapsille*
- > sijaishuollossa oleville lapsille*
- > lapsille, joilla ei ole vakinaista asuinpaikkaa tai jotka asuvat turvattomissa oloissa
- > etnisiin tai uskonnollisiin vähemmistöihin kuuluville lapsille
- > sijaishuollosta itsenäiseen elämään siirtyville nuorille.

3. EU:N UUDET TOIMET

Parhaillaan tehdään töitä, jotta lapsia voidaan tukea entistä paremmin tulevina vuosina.

Mahdollisia toimia ovat esimerkiksi:

- > Kysytään lapsilta ja perheiltä, mikä auttaisi vanhempia löytämään töitä ja käymään töissä (esimerkiksi paremmat lastenhoitopalvelut).
- > Käynnistetään uusia lastenhoitoon, koulutukseen, liikuntaan, kulttuuriin ja osallisuuteen liittyviä hankkeita.
- > Selvitetään keinoja tarjota lapsiperheille enemmän taloudellista tukea.
- > Laaditaan yhdessä Unicefin kanssa mielenterveyttä ja hyvinvointia koskeva työkalupakki*, joka sisältää selkeitä oppaita, harjoituksia ja vinkkejä, jotka auttavat ymmärtämään mielenterveyttä ja kertovat, miten apua voi saada tarvittaessa.
- > Perustetaan mentorointiohjelmia*, joissa luotettavat aikuiset tukevat lapsia, jotka tarvitsevat tavallista enemmän apua.
- > Autetaan kouluja ja muita palveluntarjoajia tukemaan romanilapsia aiempaa paremmin.
- > Kokeillaan lapsitakuukorttia*, jonka avulla lasten ja perheiden olisi helpompi saada apua.
- > Yhdistetään lapsitakuu tiiviimmin nuorisotakuuseen, jotta tuki jatkuisi lasten kasvaessa.
- > Tarjotaan enemmän tukea kaupungeille, alueille ja paikallisjärjestöille, jotka työskentelevät lasten hyväksi.

4. LISÄÄ TUKEA PERHEILLE

Lapset voivat parhaiten, kun heidän perheensä saavat tarvitsemansa tuen.

Kun perheet saavat tarvitsemansa tuen, lapset ovat terveempiä, oppivat paremmin ja tuntevat olonsa turvallisemmaksi. Jos lapsi ei saa tarvitsemaansa tukea lapsuudessa, hän tarvitsee usein enemmän apua myöhemmin elämässä esimerkiksi terveydenhuoltoon, asumiseen ja muihin sosiaalipalveluihin liittyvissä asioissa.

Tavoitteena on, että

- > vanhemmilla ja huoltajilla on vakaat, hyvin palkatut työt ja riittävästi rahaa jokapäiväisiin asioihin, kuten ruokaan, asumiseen, vaatteisiin, liikkumiseen ja koulutarvikkeisiin
- > saatavilla on lastenhoitoa ja esiopetusta, jotta vanhempien ja huoltajien, erityisesti äitien, on helpompi käydä töissä tai opiskella
- > jos palkkatulot eivät riitä, perheet voivat saada lapsi- tai perhe-etuuksia* ja muuta tarvitsemaansa tukea.

5. PAREMPIA PALVELUJA LAPSILLE

Kaikkien lasten pitäisi voida hyödyntää tarjolla olevia mahdollisuuksia.

Taloudelliset vaikeudet voivat vaikuttaa lasten fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen, oppimiseen, ystävyyssuhteisiin, turvallisuuteen ja tulevaisuuden mahdollisuuksiin. Lasten ja perheiden tulisi tietää, mitä palveluita heille on tarjolla ja miten niitä voi hyödyntää.

Palvelut olisi suunniteltava lasten todellisten tarpeiden mukaan eikä monimutkaisten järjestelmien ehdoilla. Tukipalvelut olisi mahdollisuuksien mukaan koottava yhteen, jotta perheet voivat saada tarvitsemansa avun yhdestä paikasta.

Tarvitaan esimerkiksi:

- > lisää lastenhoitopaikkoja ja esikouluja
- > lisää terveellistä kouluruokaa
- > lisää liikunta-, taide-, kulttuuri- ja iltapäivätoimintaa
- > lisää tukiopetusta, läksypua ja muuta oppimisen tukea
- > parempaa mielenterveyden* tukea kouluissa, terveydenhuollossa ja yhteisöissä
- > mentoreita tai muita luotettavia aikuisia, jotka voivat tukea lapsia vaikeina aikoina.

6. HYVINVOINNIN JA TURVALLISUUDEN TUKEMINEN

Jokaisella lapsella on oikeus tuntea olonsa turvalliseksi ja saada tukea ja suojelua niin verkossa kuin sen ulkopuolella.

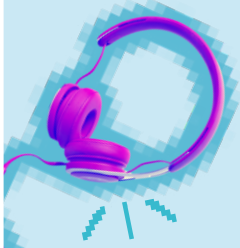
Taloudelliset ja sosiaaliset haasteet voivat heikentää joidenkin lasten hyvinvointia ja aiheuttaa stressiä, yksinäisyyttä tai ahdistusta.

On tärkeää, että lapset ja perheet saavat apua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tukea voidaan tarjota esimerkiksi varhaislapsuudessa, koulussa tai mielenterveys- ja terveydenhuoltopalveluissa.

- > Avun saaminen ajoissa voi estää ongelmien pahenemisen ja auttaa lapsia pysymään terveisinä, oppimaan paremmin ja tuntemaan, että he saavat tukea.
- > Koulujen, terveydenhuollon ja sosiaalityöntekijöiden olisi tehtävä yhteistyötä, jotta lapset voivat saada tarvitsemansa avun helpommin.
- > Verkkoalustojen olisi myös tehtävä enemmän lasten suojelemiseksi.

Lasten turvallisuus on tärkeää niin verkossa kuin sen ulkopuolellakin, ja EU-maiden on siksi jatkettava työtä, jotta lapsiin kohdistuvia riskejä voitaisiin vähentää ja lapset olisivat paremmassa turvassa.

7. TUKEA NUORILLE AIKUISILLE

Tuen ei pitäisi päättyä, kun nuori täyttää 18 vuotta.

Tavoitteena on varmistaa, että nuoret saavat tarvitsemansa tuen siirtyessään lapsuudesta aikuisuuteen ja voivat rakentaa itselleen hyvän tulevaisuuden.

Tämä on erityisen tärkeää sijaishuollossa oleville nuorille, joilla ei välttämättä ole perhettä tukena.

Kun nuori täyttää 18 vuotta, moni asia muuttuu, ja hän voi tarvita apua sen jälkeenkin esimerkiksi

- > opintojen loppuun saattamisessa
- > oman asunnon löytämisessä
- > työpaikan hankkimisessa
- > itsenäisen elämän opettelussa.

Yksi nuorten tukemisen keino on nuorisotakuu, jonka avulla 15–29-vuotiaat nuoret voivat saada apua työ-, opiskelu-, harjoittelu- tai oppisopimuspaikan löytämiseen.

8. KENELLÄ ON VASTUU TILANTEEN MUUTTAMISESTA?

Lasten elämän ja tulevaisuuden parantaminen on yhteinen vastuu.

Jotta lapset, nuoret ja perheet saavat tarvitsemansa avun, kaikkien on tehtävä tiivistä yhteistyötä. Mukaan tarvitaan

- > EU:n toimielimet
- > kansalliset hallitukset
- > alue- ja paikallisviranomaiset*
- > koulut sekä terveys- ja sosiaalipalvelut
- > kansalaisjärjestöt* ja hyväntekeväisyysjärjestöt
- > yritykset ja säätiöt
- > vanhemmat, huoltajat ja perheet
- > lapset ja nuoret itse.

EU-maita kannustetaan päivittämään kansalliset lapsitakuusuunnitelmansa. Suunnitelmissa pitäisi asettaa selkeät tavoitteet, varata riittävästi rahaa ja varmistaa, että lapset ja perheet saavat tarvitsemansa tuen.

SANOJEN MERKITYKSET

SANA TAI ILMAUS	MERKITYS
Sijaishuolto	Tilanne, jossa lapsi ei asu vanhempiensa kanssa, vaan hän asuu esimerkiksi sukulaisillaan, sijaisperheessä tai lastenkodissa.
Oppisopimuskoulutus	Tapa opiskella ammattiin tekemällä työtä työpaikalla kokeneiden työntekijöiden ohjauksessa ja opiskelemalla samalla. Käytännön osaaminen kehittyy oikeissa työtehtävissä.
Lapsi- ja perhe-etuudet	Hallitusten perheille maksama rahallinen tuki, jota voi saada lasten kasvattamisesta aiheutuviin menoihin, kuten ruokaan, vaatteisiin ja muihin tarpeisiin.
Lapsiköyhyys	Tilanne, jossa lapsen perheellä ei ole riittävästi rahaa tai muuta tukea asioihin, joita lapsi tarvitsee elääkseen, oppiakseen, pysyäksään terveenä ja turvassa ja osallistuakseen tavalliseen arkeen.
Kansalaisjärjestöt	Järjestöt, hyväntekeväisyysjärjestöt tai yhteisöryhmät, jotka auttavat ihmisiä ja pyrkivät parantamaan yhteiskuntaa. Tällaisia ovat esimerkiksi ruokapankit, nuorisokerhot ja asunnottomia tukevat järjestöt, jotka auttavat perheitä ja lapsia.
Eurooppalainen lapsitakuukortti	Kokeilussa oleva kortti, jonka tarkoituksena on auttaa lapsia ja perheitä löytämään helpommin tietoa saatavilla olevista palveluista ja tukimuodoista. Samalla halutaan suojata heidän yksityisyyttään ja ehkäistä leimautumista.
Rahoitus	Raha, jolla tuetaan hankkeita, palveluja tai toimia, jotka auttavat ihmisiä ja yhteisöjä. EU:ssa rahoitusta voivat antaa esimerkiksi EU:n toimielimet, EU-maiden hallitukset ja muut järjestöt.
Paikallisviranomaiset	Kuntien, kaupunkien ja alueiden viranomaiset, jotka vastaavat esimerkiksi kouluista, asumiseen liittyvistä asioista sekä liikenne- ja sosiaalipalveluista.
Mielenterveys	Kaikki se, mitä ajattelemme ja tunnemme ja miten selviydymme arjesta. Mielenterveyteen kuuluu esimerkiksi se, miten käsittelemme stressiä, tulemme toimeen muiden kanssa ja teemme valintoja. Hyvä mielenterveys auttaa selviytymään arjen vaikeuksista ja tuntemaan, että vaikeina aikoina saa tukea.
Mentorointi	Luotettavan aikuisen antama tuki. Mentori kuuntelee, antaa neuvoja, kannustaa ja auttaa tekemään valintoja.
Romanilapset	Romanit ovat etninen vähemmistö, ja heitä asuu monissa EU-maissa. Romanilapsia ei aina kohdella oikeudenmukaisesti, ja heidän voi olla muita vaikeampaa saada tarvitsemaansa tukea ja samoja mahdollisuuksia kuin muilla.
Sosiaalinen syrjäytyminen	Tilanne, jossa ihminen ei pysty osallistumaan asioihin samalla tavalla kuin muut. Syynä voi olla rahan, tuen tai mahdollisuuksien puute. Tällöin voi jäädä paitsi esimerkiksi harrastuksista, ystävyysuhteista, palveluista tai yhteisön toiminnasta.
Työkalupakki	Kokoelma oppaita, harjoituksia, vinkkejä ja käytännön työkaluja, joiden avulla voi oppia lisää jostakin aiheesta ja saada tietoa siitä, miten eri tilanteissa voi toimia.

#EUChildGuarantee

#EUChildParticipation

**Euroopan unionin
julkaisutoimisto**

Lainsäädäntöä | Dataa | Julkaisuja

© Euroopan unioni, 2026

PDF KE-01-26-101-FI-N

ISBN 978-92-68-43225-9 doi:10.2767/9815651

